

Det franske sprog – oversigt

Indholdsfortegnelse

Kapitel I. Grundlag.....	1
Kapitel II. Konsistens.....	1
Kapitel III. Valens og transitivitet.....	2
Kapitel IV. Diatese.....	2
Kapitel V. Modifikation.....	2
Kapitel VI. Nominalsyntaxmet.....	2
Kapitel VII. Verbalsystemet: modus, tempus og aspekt.....	2
Kapitel VIII. Den komplekse prædikation.....	3
Kapitel IX. Topologi.....	3

Kapitel I. Grundlag.

Indledningskapitlet fastlægger de grundlæggende synspunkter, principper og kategorier som de følgende beskrivelser bygger på. Hovedsynspunktet er det komparativt-typologiske, dvs. de strukturelle træk som fransk deler med sprog af lignende type, og de træk som adskiller fransk fra andre sprog. Dette fastlægges i del 1. *Typologi*. I del 2. *Det leksikalske grundlag* beskrives principperne for de mønstre som er gennemgående i det franske ordforråd. Del 3. *Det prosodiske grundlag* beskriver den franske prosodi, dvs. tryk, rytme og intonation, samt ordgrænsefænomener (over- og sammentrækning), i sammenligning med den danske. Del 4. *Det pragmatiske grundlag* beskriver de generelle fænomener inden for den sproglige kommunikation, dvs. reference, talehandlinger, genoptagelser (anaforer), principper for ordning af ytringens dele (tema og rema), samt de logiske sammenbindere (konnektorer) som spiller en stor rolle i sammenhængende tale og tekst. I del 5. *Grammatisk struktur* præsenteres grundlaget for den grammatiske analyse som en dependensstruktur på ord-, syntagme- og sætningsniveau.

Kapitel II. Konsistens.

Kapitlet undersøger leksemers og syntagmers interne semantiske opbygning, som mere eller mindre er determinerende for de syntaktiske strukturer de indgår i. De to hovedordklasser nominer (som denoterer entiteter) og verber (som denoterer situationer), som ellers syntaktisk og semantisk er modpoler, kan begge opdeles i [+Homogen] og [-Homogen], dvs. betegnende noget ensartet eller

noget sammensat. Efter en generel introduktion behandles de tre ordklasser: nominer, verber og adjektiver i hvert sit kapitel, hvor konsistensens betydning illustreres.

Kapitel III. Valens og transitivitet.

Kapitlet behandler alle verbernes konstruktioner med hensyn til hvilke og hvor mange substantiviske led et givet verbum kan kombineres med, verbets *valensled*. Disse valensled er de grammatiske udtryk for de argumenter der specificeres som deltagere i den af det semantiske prædikat benævnte verbalsituation. Ud fra denne synsvinkel analyseres alle valensleddene: Transitivt subjekt, objekt, intransitivt subjekt og adjekt. *Adjekt* er i vores teori en samlet betegnelse for det traditionen kalder dativobjekt, indirekte objekt, præpositionsobjekt, verbalbundet stedsadverbial, subjektsprædikat og objektsprædikat. Disse led kan siges at stå på samme ”plads” i strukturen og kan ikke kombineres inden for den samme sætning. Kapitlet afsluttes med en analyse af adjektivers og substantivers valens.

Kapitel IV. Diatese.

Det der definerer diatesen, er en ændring af den kanoniske kobling mellem verbalargumenternes semantiske rolle og deres grammatiske relation. Der er tale om en slags perspektivændring, idet man anskuer verbalsituationen fra forskellige synspunkter. Ved den nævnte omfordeling (der især vedrører subjekt og objekt), kan et givet led enten “degraderes” eller “forfremmes”, og ud fra dette synspunkt analyseres de funktionelle kategorier passiv, medium, antipassiv og kausativ samt de upersonlige konstruktioner.

Kapitel V. Modifikation.

Kapitlet undersøger, under anvendelse af det teoretiske grundlag der er opstillet i kapitel I., de størrelser i sproget der typisk bruges til at modificere andre størrelses betydning og funktion. De to hovedklasser er adverbialerne og de adjektiviske ledfunktioner. Der foreslås en syntaktisk klassifikation af adverbialerne, og hver klasse beskrives detaljeret. For adjektivernes vedkommende foreslås en original forklaring af deres placering før eller efter substantivet.

Kapitel VI. Nominalsyntagmet.

Nominalsyntagmet analyseres som en dependensstruktur bygget op om et determinativ og en leksikalsk kerne, der som oftest er et substantiv. Der foreslås en ny teori for de franske substantiver: Da disse ikke er underlagt nogen morfologisk klassifikation i tællelige og utællelige, har fransk udviklet et system af klassifikatorer der indfører en sådan skelnen. En systematisk anvendelse af klassifikatorerne giver mulighed for at forklare en hel række syntaktiske problemer som traditionen har måttet lade ligge.

Kapitel VII. Verbalsystemet: modus, tempus og aspekt.

Er under udarbejdelse. Foreslår bl.a. en nyopstilling af konjunktiv og conditionnel.

Kapitel VIII. Den komplekse prædikation.

I Del 1 demonstreres hvordan strukturer med mere end ét verbalt element kan kombineres til tekst. Hypotakse forklares som en grammatikalisering af tekstrelationer, og de forskellige former for finit og infinit hypotakse diskuteres. Der foreslås en ny klassifikation af ledsætninger, en nyfortolkning af Diderichsens klassiske opstilling (for dansk): Sætningerne opdeles i eksplikative (kompletivsætninger), implikative (relativsætninger) og operatorsætninger (adverbielle ledsætninger), og deres syntaks og semantik behandles indgående. I Del 2 behandler vi mere specifikt de implikative konstruktioner, dvs. strukturer hvor undersætningen anaforisk genoptager en størrelse, som rummes i oversætningen, og hvor anaforen samtidig fungerer som konjunkional. Bindet indeholder en detaljeret gennemgang af såvel relativsætninger som *quand-* og *comme-* konstruktioner og infinitte konstruktioner. Vi foreslår en ny teori for problemet omkring “restriktiv” ovf. “parentetisk” konstruktion og en ny teori til forklaring af de uafhængige relativsætningers syntaks. Del 3, som er under udarbejdelse, omhandler operatorsætningerne (som fx årsags og indrømmelsessætninger) og deres tilsvarende infinitte konstruktioner.

Kapitel IX. Topologi.

Kapitlet indeholder 5 underkapitler. I underkapitel 1 gøres der rede for de generelle principper bag sætningens struktur. I underkapitel 2 gennemgås den grundlæggende sætningstopologi. I underkapitel 3 og 4 analyseres og forklares to konkrete eksempler på afvigelse fra grundstrukturen, nemlig dislokering og adverbialerne variable ledstilling. Underkapitel 5 foreslår en ny opstilling af subjektsinversion. Konstruktionerne opdeles i 3 grundtyper: Pronominal inversion, der primært bruges når sætningen er markeret på en særlig måde, fx som spørgsmål; blandet inversion, der primært anvendes i indskud; nominal inversion, der primært bruges til at strukturere en tekst i tema og rema. Endvidere foreslås en samlet (og ny) teori for alle tre inversionstyper.